

boven de buitenhaven. Tot viermaal toe naderde deze stern ons tot zeer dichtbij, éénmaal dook de vogel op ongeveer 10 m afstand op een visje. Door de fraaie belichting met de zon in de rug kwamen wij al spoedig tot de conclusie met een Noordse Stern in zomerkleed te doen te hebben. De snavel was helder rood, ook de punt (duidelijk gezien), de zwarte kopkap geheel rond zonder enig wit aan de voorzijde, de staart diep ingesneden.¹⁾

In „Avifauna van Nederland” wordt voor deze zomervogel als „laatste datum” 27 oktober genoemd.²⁾

Als we bedenken, dat deze stern zich ergens bij het pakij van de Zuidpool had moeten bevinden en bovendien dat de vogel einde december nog in zomerkleed was, dan is duidelijk, dat er iets niet in orde was met deze stern. De vraag, die deze waarneming oproept, is of er verband bestaat tussen het ontbreken van trekdrang én het ontbreken van het winterkleed.

A. Mulder.

SUMMARY:

December-record of the Arctic Tern

On December 26th, 1966 a Tern in summer plumage was seen, which according to the watchers positively belonged to the species *paradisaea*. December-observations were not known for the Netherlands.

¹⁾ Eerder op dezelfde morgen werd deze stern ter plaatse reeds gezien door de heer F. Niesen, die deze per waarnemingskaart eveneens als Noordse Stern opgaf (t.K.).

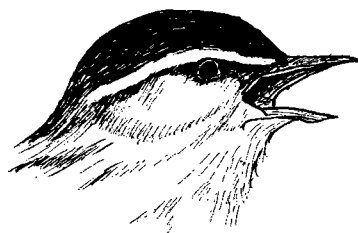
²⁾ Sindsdien werden nog drie latere data bekend: 28 oktober 1962, Scheveningen (Lim. 37: 40); 2 november 1963, IJmuiden (Lim. 38: 50) en 19 november 1963, Scheveningen (ibidem) (t.K.).

WAARNEMING VAN EEN ZWARTKOPRIETZANGER (Luscinola melanopogon) BIJ WESTKAPELLE.

Tijdens een excursie, welke ik op 13 juni 1965 samen met mijn vrouw maakte, werd bij de met een brede rietzoom omgeven (nog slechts weinig brakke) Oostkreek te Westkapelle (Walcheren) onze aandacht getrokken door een opvallend gezang, dat wij geen van beiden konden thuisbrengen.

In de richting van het geluid gaande, bleek dit afkomstig te zijn van een in het geheel niet schuwe Rietzangerachtige vogel, die wij tot op een drietal meters konden naderen. Zo waren wij in staat om met onze 7 x 50 kijkers de vogel gedurende een twintigtal minuten nauwkeurig gade te slaan en een zo gedetailleerd mogelijke beschrijving te maken.

Tijdens deze waarnemingsperiode had de zanger kennelijk twee vaste rustplaatsen, welke hij beurtelings na enige zangstrofen bezette: boven in een lange stevige rietstengel en op een tak van een wilgenboompje aan de rand van de rietzoom. Anders dan bij de Rietzanger (die dit wel eens doet), werd tijdens de vluchten niet gezongen! De afstand tussen beide „zitplaatsen” bedroeg ongeveer drie meter, de waarnemingsafstand tot deze beide plaatsen eveneens ongeveer drie meter. Mijn vrouw was in staat enkele schetsjes van

de vogel te maken, welke later mede aan de hand van mijn aantekeningen zijn uitgewerkt tot bijgaande pentekeningen.

Opgemerkt zij, dat zowel zang als verenkleed nauwkeurig konden worden vergeleken met die van in de buurt aanwezige Rietzangers.

Z a n g :

Vrij karakteristiek: een vast herhaald liedje, weinig variatie vertonend en telkenmale eindigend met een kenmerkend en welluidend „lu-lu-lu-lu” (vier maal dus!). Het geheel duurde minder lang dan de voordracht van de Rietzanger en het miste ook de harde ratelende scherpe klanken van diens zang. Daardoor leek het gevoeliger voorgedragen, alhoewel tijdens de volle zang ook wel eens een enkele scherpe klank viel te beluisteren. Duidelijk waarneembaar was voorts, dat de binnenzijde van de bek helder oranje was, de snavel zelf donker „zandkleurig” en de ogen donker van kleur.

V e r e n k l e e d :

In vergelijking met enige zich in onze nabijheid bevindende Rietzangers leek de betreffende zanger iets kleiner en slanker te zijn. Mogelijk is dit echter te wijten geweest aan de meer contrasterende kleuren van het verenkleed, aangezien in de literatuur voor beide vogels dezelfde lengte wordt opgegeven.

De kruin, het voorhoofd en de nek waren egaal zwart van kleur (dus niet gestreept als bij de Rietzanger), terwijl als zeer opvallend kenmerk mag worden genoemd de vrij brede helderwitte (bij de Rietzanger duidelijk roomkleurige) streep, welke vanaf de bovensnavelbasis boven het oog langs liep tot aan de nek. De wangen waren zeer lichtbruin; keel en de „voorbuik” waren helderwit; de borst en flanken wat minder uitgesproken wit, maar in ieder geval veel lichter dan de taankleurige onderdelen van de Rietzanger. De bovendelen (rug en vleugels) waren donkerbruin (maakten donkerder indruk dan bij de aanwezige Rietzangers), de vleugels waren bovendien overlangs zwart gestreept, de stuit was geheel ongestreept en egaal donkerbruin. De tamelijk ronde staartveren waren zwartbruin, de kleur der poten was dofbruinachtig. Onder mijn aantekeningen bevindt zich ook de volgende opmerking: „wipt met de vrij korte afgeronde staart”, hetgeen geheel overeenkomt met een zinsnede welke van deze soort wordt vermeld in de Vogelgids (Peterson, Mountfort en Hollom). Het was overigens mijn vrouw die met de Vogelgids in de hand als eerste de uitspraak deed: „het moet een Zwartkoprietzanger zijn...!”

C o n c l u s i e :

Vooraf doordat vergelijking met de in de buurt aanwezige Rietzangers zeer goed mogelijk was en daarbij duidelijk de verschillpunten konden worden geconstateerd (nogmaals leg ik hier de nadruk op het zeer duidelijke verschil in zang — het was juist die zang die ons op de vogel opmerkzaam maakte —; de zeer duidelijke verschillen in het verenkleed en het wippen met de afgeronde staart), zijn wij tot de vaste overtuiging gekomen, dat onze waarneming hier inderdaad heeft betroffen: de Zwartkoprietzanger!

B. J. Smulders.

Naschrift van de Redactie

Aangezien het hier een mogelijke eerste waarneming van een in Nederland nog niet eerder met zekerheid vastgestelde soort betreft, heeft de Commissie voor de Nederlandse Avifauna in zijn vergadering van 15 oktober 1966 bij de behandeling van deze, op uitstekende wijze beschreven waarneming, zeer grote voorzichtigheid aan de dag gelegd. De als zeer lichtbruin beschreven „wangen”, de in de tekening weergegeven zeer lichte kopzijden, en oorstreek en de naar achteren smaller wordende witte wenkbrauwstreep, de niet karakteristieke houding van de getekende vogel, maar vooral de vraag of aan de vereiste van twee gekwalificeerde waarnemers is voldaan, hebben het de Commissie moeilijk gemaakt een beslissing te nemen. Daarom heeft de Commissie besloten deze waarneming van een in het veld moeilijk herkenbare soort niet als een „eerste” waarneming voor Nederland te aanvaarden. De Commissie tekent er bij aan, dat de mogelijkheid van de juistheid van de determinatie door hem zeer groot wordt geacht. Men zie voorts de aantekening van de redactie bij een overeenkomstig geval, in *Limosa* 38 (1965), p. 101. — K. H. V.

*EEN NIEUW BROEDGEVAL VAN DE KRUISBEK (*Loxia curvirostra*) IN ONS LAND.*

Tijdens de excursie naar de Hoge Veluwe op 30 april 1967 voor de deelnemers aan het congres „Natuur en Mens” van het Wereld Natuurfonds, maakte ik met de bekende ornitholoog Dr. Bruce Campbell een korte wandeling. Bij het zandterrein aan het hek van de wildbaan dat naar het museum leidt, hoorden en zagen wij een tweetal Kruisbekken die kwamen aanvliegen in een hoge grove den. Na enig zoeken vond mijn metgezel ook het nest, waar het wijfje op was gaan zitten, terwijl het mannetje al gauw weer wegvloog. Dit nest zat in een dikke tak bij de top van de boom op ongeveer 8 meter hoogte, was opvallend groot voor deze kleine vogels en van buiten met takjes bekleed. Wij vermoedden dat er jongen in zouden zitten, maar zagen geen beweging van de grond af, evenmin veertjes of uitwerpselen. Hoewel de boom goed beklimbaar was, zagen wij daar van af.

Op 5 mei bezochten mijn vrouw en ik de boom opnieuw en ontdekten dat anderen deze eerbied voor het leven niet hadden weten op te brengen. Een tweetal in de grond gestoken stokken wezen de weg naar de den, er lagen twee dikke afgebroken takken onder waar de schors kennelijk van af getrapt was, en het nest was volkomen verdwenen. Enkele honderden meters daarvandaan namen wij nog enige keren een paartje Kruisbekken waar en hoorden de aardige zang van het mannetje. Het zong in een tempo dat aan een Putter deed denken, met telkens een aan de lokroep ontleend „twink, twink, twink” er in verwerkt.

Helaas blijken dus de nesten van onze zeldzaamste broedvogels zelfs in onze natuurmonumenten niet veilig voor vandalen te zijn. Volgens de Avi-